

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

COUNCIL OF EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

EVALUATION OF THE COUNCIL OF EUROPE AND EUROPEAN UNION JOINT PROGRAMME 'ROMED'

КАЗУС
БЯЛА
СЛАТИНА

creda consulting
Creative Development. Alternative

bl & sanz
European value(s)

ROMED
Médiation pour les Roms
Mediation for Roma

България, Община Бяла Слатина

Бяла Слатина е казус за предизвикателствата на процеса на местното сътрудничество, стартирано в рамките на програмите ROMED2/ROMACT в община, която има политическа воля за интеграция на ромите и е готова да поддържа консултативен процес с ромската общност в дългосрочен план, но с липсващи възможности за финансиране изпълнението на политиките насочени към ромите. Местната активна група на ромската общност (МАГ), състояща се предимно от ангажирани жени, преминава през възходи и падения, от първоначално висока мотивация до намалена вяра в процеса поради прекъсване на процеса и честата смяна на ROMED2 фасилитатори. Групата намира мотивация да продължи дейността си благодарение на подкрепата за реализация на проект за създаването на Общностен център за ромски жени. В момента обсъжда продължаването на работата си чрез реактивиране на преди това успешна местна ромска организация.

Контекстът: проблеми и възможности

Бяла Слатина се намира в областта Враца, в Северозападна България. Тя се състои от град Бяла Слатина и 14 околни села. Според преброяването през 2011 г., тя е с население от 24 606 жители, от които 2544 души (12%) са се идентифицирали като роми. Тези данни вероятно са непълни, тъй като над 15% от населението, които са участвали в преброяването през 2011 г. не отговориха на въпроса за самоопределение на етническата си принадлежност. От гледна точка на религиозните си убеждения по-голямата част от ромите са мюсюлмани, има също така малки групи адвентисти, православни християни и евангелисти.

Пазарът на труда в община Бяла Слатина се характеризира с висока безработица, произтичаща от два фактора: недостатъчни възможности за работа и несъответствие между търсени и налични квалификации и специфични умения. Равнището на безработица в общината достигна 38,1% през 2013 г., почти двойно повече от средното за областта и почти три пъти повече от средното за страната. Алтернативата за ромите в Бяла Слатина е да търсят работа извън България, което води до увеличаване на миграцията към Западна Европа.

Въпреки предизвикателствата има много местни ресурси и възможности, които могат да бъдат мобилизирани за ефективен процес на интегриране на ромите. Бяла Слатина е една от общините, където образователното ниво на ромската общност е много по-високо от средното за страната. Има много млади висшисти роми, обаче техните професионални перспективи не са добри, тъй като възможностите за работа са много ограничени. Друга възможност е високото равнище на представителност на ромската общност в Общинския съвет. В момента има четири ромски съветници и новият заместник-кмет също е от ромски произход. Има пет неправителствени организации (НПО) в общината, работещи по различни аспекти на социалната интеграция на ромите, но повечето от тях не са толкова активни и сътрудничеството между тях е фрагментирано. Местната администрация има добра традиция на сътрудничество с всички ромски НПО в общината през годините.

Местната активна група на ромската общност (МАГ)

МАГ беше създадена в рамките на програмата ROMED2/ROMACT в края на месец януари 2014 г. В началото на програмата групата се състои от повече от 15 души, но след няколко смени на фасилитатори и прекъсвания на програмата, в момента МАГ има само седем члена, по-голямата част от които са жени (пет). МАГ е организирана около здравните и трудовите медиатори, работещи в общината. Нейните срещи понякога са посещавани от новоизбрания заместник-кмет от ромски произход. Местната администрация подкрепя МАГ, като им е подсигурирала едно от техните работни помещения, за да организират работните си срещи на символичния наем от 6 евро на месец. Членовете на групата са от град Бяла Слатина и няма представители от съседните села.

Основната мотивация за участие в групата е силното желание на всеки от членовете да промени положението на ромите в общината, така че да има повече възможности за образование и за професионално развитие. МАГ е добре развита в ромската общност в Бяла Слатина, тъй като самите членове са част от тази общност. Въпреки това, членовете не комуникират активно с ромските общности в околните села, тъй като МАГ не разполага със средства за финансиране на пътуване на членовете ѝ извън града.

Членовете на МАГ обясниха, че в началото на процеса ROMED2, тяхното участие в групата им е дало увереност да участват активно в изготвянето и прилагането на местни политики. Силният старт при създаването на МАГ поражда големи очаквания в ромската общност. Групата разработва План за действие на Общността и го представя по време на кръгла маса на тема подобряване на положението на ромите в общината. Заедно с местната администрация МАГ разработва съвместен план за действие, приет от общинския съвет на 10 декември 2014 г. и включен в Общинския план за интегриране на ромите.

За съжаление два фактора доведоха до намаляване на мотивацията на МАГ и до намаляване на доверието на общността. Първият фактор са ограниченията на общината в привличането на средства за изпълнението на обещани проекти, което се дължи на факта, че Бяла Слатина не е приоритетен регион за предходния период на финансиране на Оперативните програми в България. Втори негативен фактор е прекъсването на програмата, свързано с честата смяна на външни фасилитатори, работещи в общината. МАГ съобщи за липсата на контакт с програмата, както и яснота и отговори по повдигнатите въпроси по време на месеци.

Скорошната помощ на Националната подкрепяща организация на ROMED2/ROMACT - "Интегро" успява да активизира отново МАГ. В рамките на друг проект на "Интегро" жените, които са много активни в МАГ, са подкрепени, за да могат да създадат Общностен център за предоставяне на услуги на ромски майки.

МАГ също започна да обсъжда как да се институционализира като НПО. Вместо да се създава нова организация, една от възможностите е да се реактивира ромското сдружение "Aletrnative-BS", местна НПО, която създава в миналото редица успешни местни общностни инициативи в областта на ромското образование и заетост. Тази асоциация работи в тясно сътрудничество с местните власти. Членовете на МАГ смятат, че ако те са организирани в правно-регистрирана неправителствена организация това ще увеличи тяхната легитимност като партньор на местната власт и ще създаде допълнителни възможности за привличане на финансиране за изпълнението на някои от инициативите в Съвместния план за действие.

Взаимодействие между МАГ и местните власти

Общинската администрация има дълга традиция на съвместна работа с представители на ромската общност, и те добре са работили в миналото с всички местни ромски НПО в града.

По време на фазата на оценяване на проекта беше организирана среща в офиса на кмета на Бяла Слатина, на която присъстваха кметът, новоназначеният заместник-кмет от ромски произход и представители на отделите за интеграция и развитие на проекти. Всички бяха готови да работят за решаването на проблемите на ромската общност. Освен това, те обясниха, че те са се възползвали от работа с МАГ по време на подготовката на местната стратегия и план за развитие за 2014-2020. Всички предложения, направени от групата в съвместния план за действие, са впоследствие приети в местната стратегия и план.

Представители на местната администрация считат, че МАГ е много полезна при решаването на конкретни проблеми на ромската общност в Бяла Слатина. Активната роля на МАГ е оценена като основна предпоставка за преодоляване на натрупания стрес и напрежение между ромската общност и местната електрическа компания в разработването на проект за ново захранване в ромския квартал.

Основен проблем, представен от местната администрация, е фактът че общинският бюджет е недостатъчен, и че е много трудно да се заделят необходимите средства за изпълнение на планираните мерки за интеграция на ромите. Общината трябва да разчита на външни източници на финансиране, но има ограничени възможности за достъп до оперативните програми. Въпреки че Бяла Слатина вече е била включена в приоритетните области за тези програми в новия финансов период (не е била такава ситуацията преди), поради забавяне на отварянето на различните бюджетни линии общината не е могла да спази навреме ангажиментите си относно изпълнението на приетия общински план за действие. Това се отразява и на частта от плана, свързана със стратегията за интеграция на ромите. Общината продължава да търси подкрепа за осъществяване на проекти за справяне с различни проблеми на общността.

Знак на признание на работата на МАГ е, че въпреки своя ограничен бюджет, общината успява да отдели средства за малки съвместни дейности с МАГ, главно свързани с организирането на традиционни и културни тържества.

Местната власт обясни, че създаването на МАГ е изключително важно и полезно за тях поради няколко причини. На първо място, сътрудничество с групата им позволява да планират програми на базата на реалните нужди на хората в ромската общност. На второ място, чрез взаимодействието им с МАГ, местната администрация проверява и легитимира своите политики, свързани с ромската общност. Представителите на администрацията отбелязаха, че те са били активна страна в този диалог, докато МАГ са проявили пасивност, но винаги са отреагирали.

Резултати и въздействие в общностите

Основният резултат от взаимодействието между местната власт и МАГ е съвместното развитие на местната стратегия и план за развитие за 2014-2020. Разделът от стратегията, който се отнася до ромската общност, е изготвен изцяло благодарение на сътрудничеството между представители на местната администрация и МАГ. Стратегията е добра основа за решаване на ромското включване по последователен начин, като се използват ресурсите на националните програми, когато те са налични.

Имайки предвид, че в стратегията приоритет е даден на образованието, общинският проект за ранно детско развитие "Me and my family", осъществен с подкрепата на Министерството на труда и социалната политика, е довел до ремонтване и обновяване на сграда, която ще бъде използвана от 2 825 деца и 630 родители.

Видим успех на сътрудничеството между МАГ и местната администрация е пълната подмяна на преносната електрическа мрежа в ромския квартал в Бяла Слатина. Преди това е имало сериозен конфликт между представителите на ромската общност и местната електрическа компания. С помощта на МАГ и местната власт конфликтът е решен и цялата преносна електрическа мрежа е сменена.

Друг положителен пример е започването на процеса на изготвяне на подробни устройствени планове на ромските квартали като първа стъпка в узаконяването на незаконни къщи в ромските квартали. Сътрудничеството на общината с МАГ също води до малки подобрения в инфраструктурата на ромския квартал като инсталирането на уличното осветление или изкуствени неравности за намаляне на скоростта на улицата с цел да се защитят децата.

Перспективи

Процесът на ROMED2 / ROMACT в община Бяла Слатина може да се счете за успешен. Наличието на много добре образовани роми заедно с добронамерени местни власти с добра политическа воля за развитие е гаранция за постигане на по-добри резултати в бъдеще. Друг

положителен фактор е фактът, че Бяла Слатина вече е сред приоритетните общини в новия финансов период на оперативните програми в страната.

Развитието на МАГ е възпрепятствано от неправилна подкрепа от страна на програмата, свързана с честите промени на националните фасилитатори. Това е довело до затруднения за запазване на мотивацията по време на работата, повишаване на капацитета на членовете на МАГ и поддържане на активна връзката между МАГ, местните власти и представителите на ромската общност.

Важен урок за МАГ и местната власт е да не се създават очаквания в рамките на ромската общност, които не могат да бъдат изпълнени. Всички дискусии и планиране трябва да са съобразени с възможностите, предоставени или от оперативните програми или от други възможни източници на финансиране. В противен случай, без възможност за подкрепа, предложените мерки в местния бюджет ще останат само празно обещание, което ще доведе до намаляване на доверието на общността, както в местните органи, така и в самата МАГ.

За да се не се изгубят възможностите създадени от сътрудничеството, особено в общини където има малки възможности за привличане на Европейски фондове, **създаването на малък фонд за подкрепа на съвместни инициативи на местната власт може да послужи като двигател за овластяване на членовете на общността**. Без такъв ресурс МАГ няма да бъде в състояние да отговори на създадените очаквания и това ще доведе до демотивация на представителите, както от ромската общност така и на тези на институциите. Това също ще спомогне постепенно да се създаде капацитет за разработване на проекти, инициативи и търсене на финансиране от други източници.

Налице е необходимост от продължаване на подкрепата на МАГ да развие напълно потенциала и капацитета си, както и за местните власти, за да се възползват от очакваните възможности през новия програмен период. МАГ наскоро стартира нов проект, свързан с проблемите на ромските жени и е започнала да активира отново ромското сдружение "Alternative", която има добра практика на сътрудничество с местните власти. Това положително развитие в посока институционализиране ще се нуждае от подкрепата на националните фасилитатори, а също така и от тази на програмата като цяло. Членовете на МАГ смятат, че ако те са представители на официално регистрирана гражданска организация, която има добър имидж на местно ниво, това ще увеличи тяхната легитимност по време на съвместната им работа с местните власти и с общността. Планът е да се продължи да се работи с различни заинтересувани групи в общността, особено младите жени и майки, като по този начин да се практикува принципа на участието, който стои в основата на създаването на МАГ.